

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/102/2017
Identifikačné číslo spisu: 8211203407
Dátum vydania rozhodnutia: 23.04.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Bajánková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:8211203407.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ K.j, trvalým pobytom v D. 2/ E., trvalým pobytom v D., 3/ K., trvalým pobytom v D. všetci zastúpení JUDr. Vladimírom Pochom, advokátom, so sídlom v Bardejove, Hviezdoslavova 3, proti žalovaným 1/ N. JO.j, trvalým pobytom v D., zastúpenej JUDr. Marekom Sahul'om, advokátom so sídlom v Prešove, Hlavná 111, 2/ J., so sídlom v D., IČO: 00 585 441, zastúpenej JUDr. Felixom Neupauerom, advokátom, so sídlom v Bratislave, Dvořákovo nábrežie 8/A, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 5C/103/2011, o dovolaní žalovanej 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 27. februára 2017 sp. zn. 8Co/33/2016, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 27. februára 2017 sp. zn. 8Co/33/2016 v napadnutej časti týkajúcej sa žalovanej 2/ z r u š u j e a v rozsahu zrušenia vec vracia Krajskému súdu v Prešove.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bardejov (ďalej len „súd prvej inštancie“ event. „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 9. júna 2015 č.k. 5C/103/2011-62 uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 7 000 Eur, žalobcovi 2/ sumu 7 000 Eur a žalobkyni 3/ sumu 7 000 Eur, do troch dní po právoplatnosti rozsudku (prvý výrok). Zároveň vyslovil, že v rozsahu plnenia jedným zo žalovaných zaniká povinnosť druhého zo žalovaných (druhý výrok). V prevyšujúcej časti žalobu zamietol (tretí výrok). Vo výroku konštatoval, že o trovách konania bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku (štvrtý výrok). Žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne na jeho účet súdny poplatok vo výške 696 Eur, do 15 dní od právoplatnosti rozsudku (piaty výrok).

1.1. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na zákonné znenia článkov 1 ods. 2, 7 ods. 5 a 19 ods. 2 Ústavy SR, článku 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a na zákonné znenia ustanovení § 11, § 13 ods. 1 až 3 a § 100 Občianskeho zákonníka.

1.2. V súvislosti s odôvodnením rozhodnutia vo veci samej súd prvej inštancie konštatoval, že vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcov došlo v deň dopravnej nehody 19. februára 2008, pri ktorej došlo k úmrtiu manžela žalobkyne 1/ a otca žalobcov 2/ a 3/. Zásah do ich osobnostných práv nastal momentom jeho smrti v podobe rôznej formy, najmä citovej ujmy (šoku, traumy, smútku a straty zo spoločenstva s blízkou osobou). Základ nároku je preto

daný. Námičku premlčania vznesenú zo strany obidvoch žalovaných vyhodnotil ako nedôvodnú, pretože podľa súdnej praxe riadnym uplatnením nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v trestnom konaní sa prerušuje plynutie premlčacej doby a spočíva do skončenia trestného konania. Súdna prax a judikatúra je jednotná aj v tom, že v prípade uplatneného nároku sa aplikuje všeobecná trojročná premlčacia doba a plynie od okamihu, kedy k neoprávnenému zásahu došlo. V tejto súvislosti poukázal i na to, že v čase dopravnej nehody, kedy došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcov 1/ až 3/ boli žalobcovia 2/ a 3/ ešte maloletí a ich zákonnou zástupkyňou bola žalobkyňa 1/. Ako ich zákonná zástupkyňa uplatnila v trestnom konaní okrem nároku na náhradu vecnej škody aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy a to celkom vo výške 1 000 000,- Sk tak za seba, ako aj za maloleté deti (žalobcov 2/ a 3/) a skutočnosť, že ide o deliteľné plnenie, je potrebné v súlade s ustanovením § 512 ods. 1 Občianskeho zákonníka vykladať tak, že u každého poškodeného bol uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v rovnakej miere, teda v podiele 1/3 z celkovo uplatnenej sumy pre každého z troch oprávnených. Takto uplatnený nárok treba považovať za nárok uplatnený u každého z troch poškodených v sume zodpovedajúcej 1/3 z celkovo uplatnenej sumy 1 000 000,- Sk, čo zodpovedá u každého jedného oprávneného aktuálne sumu 11 064,64 Eur. V zmysle vyššie uvedeného považoval súd prvej inštancie žalobou uplatňované nároky za nároky uplatnené dňa 12. mája 2008 v trestnom konaní a od toho dňa do právoplatnosti trestného rozkazu došlo k prerušeniu premlčacej doby a premlčacia doba spočívala. K dopravnej nehode došlo 19. februára 2008, kedy došlo aj k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcov, premlčacia doba začala plynúť 20. februára 2008, prerušila sa dňa 12. mája 2008 a spočívala do právoplatnosti trestného rozkazu t.j. do 12. decembra 2008. Keďže nárok bol v občianskoprávnom konaní uplatnený podaním žaloby na súd dňa 30. mája 2011, žaloba bola podaná v trojročnej všeobecnej premlčacej dobe, teda včas, a preto uplatnené nároky nie sú premlčané. Súd prvej inštancie ďalej poukázal na to, že žalobcovia sa domáhali voči žalovaným náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá im bola spôsobená ako pozostalým po nebohom manželovi žalobkyne 1/ a otcovi žalobcov 2/ a 3/ usmrtením osoby im blízkej (manžela a otca) pri dopravnej nehode dňa 19. februára 2008, ktorá podľa výsledkov trestného konania bola spôsobená žalovanou v 1/. V tejto súvislosti ďalej konštatoval, že je viazaný rozhodnutím o vine vydanom v trestnom konaní, teda o tom, že skutok, ktorý je prečinom usmrtenia podľa § 149 ods. 1 Trestného zákona sa stal a že ho spáchala žalovaná 1/, ktorá zaň bola uznaná vinnou. Súd prvej inštancie taktiež poukázal na to, že pri svojom rozhodovaní vychádzal i z toho, že otázka zodpovednosti žalovaných za vzniknutú nemajetkovú ujmu bola už judikovaná aj Súdnym dvorom EÚ a to rozsudkom vo veci Haasová C-22/12 a rozsudkom vo veci Drozdovs C-277/12. Týmito rozsudkami bola riešená prejudiciálna otázka položená Krajským súdom v Prešove, ktorá sa týka náhrady nemajetkovej ujmy v súvislosti so zodpovednosťou za škodu spôsobenú motorovými vozidlami. Podľa týchto rozsudkov pod pojmom ujma na zdraví je potrebné rozumieť akúkoľvek ujmu, ak jej náhrada vyplýva zo zodpovednosti poisteného za škodu spôsobenú motorovými vozidlami z vnútroštátneho práva uplatniteľného v danom spore, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnostnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú ako aj psychickú traumu. Súdny dvor dospel k záveru, že medzi škody, ktoré sa musia z povinného zmluvného poistenia nahradiť patrí aj nemajetková ujma, ak možno náhradu tejto ujmy požadovať podľa vnútroštátneho práva. Keďže zodpovednosť žalovaných vyplýva z ustanovení § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka, pričom táto zodpovednosť vznikla na základe dopravnej nehody, potom platí, že povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode. Pretože eurokonformnému aj ústavne konformnému výkladu pojmu škoda zodpovedá pre účely poistného krytia rozširujúci výklad pojmu škoda aj v zmysle najnovšej judikatúry Európskeho súdneho dvora, je potrebné považovať nárok za dôvodne uplatnený aj voči žalovanej 2/, teda poisťovni. Súd prvej inštancie preto dospel k záveru, že aj na strane žalovanej 2/ (poisťovne) bola splnená podmienka vecnej pasívnej legitímácie v tomto spore. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že v dôsledku protiprávneho konania žalovanej 1/ došlo k zásahu do práva na ochranu súkromia a rodinného života žalobcov v dôsledku straty im blízkej osoby - manžela a otca, s ktorým tvorili plnohodnotne fungujúcu rodinu, pričom následky tohto zásahu sú nenapraviteľné. Satisfakciu vo forme odsúdenia žalovanej 1/ za prečin a jej prejavenu ľútosť nemožno vzhľadom na závažnosť ujmy a jej nezvratiteľnosť považovať za dostatočnú satisfakciu. Pri strate blízkej osoby následkom smrti žiadna z morálnych foriem zadosťučinenia nie je postačujúca. Vychádzajúc z toho dospel súd prvej inštancie k záveru, že boli splnené predpoklady pre priznanie náhrady nemajetkovej

ujmy v peniazoch, nakoľko v čase dopravnej nehody žalobkyňa 1/ mala 38 rokov, žalobca 2/ 17 a pol roka a bol študentom strednej školy, a žalobkyňa 3/ necelých 15 rokov a bola ešte žiačkou základnej školy. V danej súvislosti zdôraznil, že deti v tomto veku si už plne uvedomujú a prežívajú následky, ktoré spôsobuje smrť blízkej osoby, prežívajú pocity úzkosti, strachu, obáv z budúcnosti v dôsledku straty rodinného aj ekonomického zázemia, ktoré potrebujú pre úspešné štúdium a svoj úspešný štart do života, majú už vytvorené silné citové väzby a sú pripravené o možnosť tieto ďalej rozvíjať a tešiť sa z prítomnosti blízkej osoby. Po zhodnotení uvedených aspektov a zohľadňujúc aj výsledky dokazovania v rámci predmetného trestného konania a skutočnosť, že ujma bola spôsobená žalovanou 1/ z nedbanlivosti, na zľadovatelej vozovke, a aj vzhľadom na určitú satisfakciu žalobcom už vo forme odsúdenia žalovanej 1/ v trestnom konaní, a i vzhľadom na okolnosti na strane poškodeného (obete dopravnej nehody), vychádzajúc aj z existujúcej súdnej praxe pri posudzovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v obdobných veciach, za primeranú výšku náhrady považoval u každého zo žalobcov sumu 7000,- Eur. Preto žalobe žalobcov 1/ až 3/ na náhradu nemajetkovej ujmy sčasti, t.j. v uvedenom rozsahu vyhovel a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. V tejto súvislosti uviedol, že nemohol neprihliadať na to, že žalovaná 1/ v čase dopravnej nehody nebola pod vplyvom alkoholu, počasie v čase dopravnej nehody bolo veľmi nepriaznivé, napriek z toho plynúcemu objektívnemu riziku možných dopravných nehôd sa tak žalovaná 1/, ale aj poškodený (ako spolujazdec v inom aute ako žalovaná 1/), rozhodli pre cestu motorovým vozidlom. Tiež poukázal na to, že bral do úvahy aj záver znaleckého posudku (z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie súdne lekárstvo znalcov MUDr. A. J. a MUDr. K. J), z ktorého bolo preukázané, že poškodený bol v stave ľahkého stupňa opilsti, čo malo vplyv na rýchlosť jeho reakcií a mieru jeho úsudku, a prihliadal aj na to, že z uvedeného posudku vyplýva, že pravdepodobne ako spolujazdec nebol pripútaný bezpečnostným pásom a takisto zrejme nesledoval situáciu pred vozidlom, pretože sa ani nesnažil zadržať rukami (došlo by k ich poraneniu buď na prístrojovom paneli alebo na čelnom skle).

1.3. Súd prvej inštancie ďalej konštatoval, že žalobcovia preukázali vecnú pasívnu legitímáciu oboch žalovaných. Poistiteľ vykonávajúci povinné zmluvné poistenie zodpovednosti má rovnaké postavenie ako priamy škodca, a teda žalobcovia sa môžu domáhať a žiadať plnenie aj samostatne tak od škodcu ako aj od poisťovateľa, plnenie môžu však dostať iba raz. Preto na povinnosť zaplatiť žalobcom priznaný nárok zaviazal obidvoch žalovaných, s tým, že v rozsahu plnenia jedným zo žalovaných zaniká povinnosť druhého zo žalovaných.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 27. februára 2017 sp. zn. 8Co/33/2016 na základe odvolania žalovanej 1/ i žalovanej 2/ potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch, ktorými uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť žalobkyňi 1/ sumu 7 000 Eur, žalobcovi 2/ sumu 7 000 Eur a žalobkyňi 3/ sumu 7 000 Eur, do troch dní po právoplatnosti rozsudku a vyslovil, že v rozsahu plnenia jedným zo žalovaných zaniká povinnosť druhého zo žalovaných (prvý výrok). Žalobcom 1/ až 3/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovaným 1/ a 2/ v rozsahu 100 % (druhý výrok).

2.1. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd konštatoval, že po preskúmaní odvolaním napadnutej časti rozsudku súdu prvej inštancie v zmysle ustanovení § 379 a § 380 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 CSP dospel k záveru, že odvolania žalovaných 1/ a 2/ nie sú opodstatnené a preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Podľa jeho názoru, súd prvej inštancie zistil skutkový stav dostatočným spôsobom, vec správne právne posúdil a vo veci rozhodol zákonným spôsobom. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia v reakcii na odvolanie poukázal, na niektoré aspekty. Pokiaľ žalovaná 2/ vo svojom odvolaní namietala svoju pasívnu vecnú legitímáciu poukazujúc okrem iného aj na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 301/2012 zo dňa 31. marca 2016, z ktorého vyplýva, že náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch nepatrí medzi nároky, ktoré sú kryté poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, tak v tejto súvislosti uviedol, že dospel k záveru, že v prejednávanej veci je potrebné sa od tejto rozhodovacej praxe odkloniť. Odôvodnil to tým, že ustanovením § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej aj „zákon č. 381/2001 Z.z.“) sa do slovenského

právneho poriadku implementovali ustanovenia smernice Rady 72/166/EHS o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, ako aj druhej smernice Rady 84/5/EHS o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel (v súčasnosti kodifikované v spoločnej smernici č. 2009/103/ES o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a kontrole plnenia tejto povinnosti). Zdôraznil, že výkladom citovaných ustanovení (resp. obsahovo totožných ustanovení smerníc 72/166/EHS a 84/5/EHS) sa zaoberal Súdny dvor Európskej únie v súdom prvej inštancie uvedenom rozsudku z 24. októbra 2013 vo veci C-22/12, J. proti W., v ktorom konštatoval, že čl. 3 ods. 1 smernice 2009/103/ES sa má vykladať tak, že povinné zmluvné poistenie má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Súdny dvor Európskej únie v tejto súvislosti vyslovil, že smernica ponecháva členským štátom právo určiť, aká škoda bude krytá a aké budú podmienky poistenia, no ich sloboda v tomto smere bola neskôr obmedzená (ods. 43 a 46). Súdny dvor navyše dodal, že na veci nič nemení ani zaradenie § 11 a 13 Občianskeho zákonníka do inej časti než úpravy náhrady škody. Ak totiž zodpovednosť poisteného vznikla z dopravnej nehody a mala občianskoprávnu povahu, nič nenasvedčuje, že na túto zodpovednosť sa nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktoré odkazujú uvedené smernice (body 57 a 58). Súdny dvor v tomto odseku v podstate vyslovil, že pojem „zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel“ používaný v smernici 2009/103/EHS treba vykladať čiastočne autonómne a podradiť podeň aj také nároky, ktoré národné právo nezaraďuje medzi nároky „na náhradu škody“ v prísnom slova zmysle, ak ich podstata je podobná (teda ak majú občianskoprávny charakter a ich vznik je v dôsledku protiprávnej udalosti - dopravnej nehody). Podľa už uvedeného bolo toto ustanovenie zavedené do právneho poriadku na účel implementácie čl. 1 a čl. 3 smernice 2009/103/EHS. Preto je povinnosťou súdov prihliadať na znenie a účel tohto ustanovenia smernice pri výklade ustanovení uvedeného zákona. Vzhľadom na vyššie uvedené, ustanovenie § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. treba vyložiť tak, že poistenie zodpovednosti kryje (za splnenia ostatných podmienok uvedených v ods. 4) aj nároky pozostalých na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka a pozostalí (ako poškodení) môžu tieto nároky v zmysle § 15 ods. 1 citovaného zákona uplatniť priamo proti poisťovateľovi, a to rovnako, ako všetky ostatné nároky na náhradu škody. V prejednávanej veci teda podľa názoru odvolacieho súdu vyplýva dôvodnosť pasívnej legitímácie žalovanej 2/ v tomto spore, a teda žalobcovia majú nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nielen proti žalovanej 1/, ktorá bola trestným rozkazom Okresného súdu Bardejov zo dňa 20. novembra 2008 sp. zn. 2T 195/2008 uznaná vinnou z prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1 Trestného zákona, ale aj voči žalovanej 2/. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal aj na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 474/2016 zo dňa 17. augusta 2016. Vo vzťahu k námietke premlčania odvolací súd poukázal na skutočnosť, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch - tzv. peňažná satisfakcia je osobným právom majetkovej povahy, ktorá podlieha premlčaniu vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe počítanej odo dňa nasledujúceho po dni, kedy k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv došlo (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 21. septembra 2008 sp. zn. 5 Cdo 278/2007, R 75/2008, R 58/2014). Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie, že žalobou uplatňované nároky boli uplatnené včas, pretože žalobkyňa 1/ uplatnila právo riadne a včas u iného príslušného orgánu v rámci trestného konania súlade s ustanovením § 46 ods. 3 Trestného poriadku dňa 12. mája 2008 a to vo svojom mene, ako aj v mene svojich detí - žalobcov 2/ a 3/. Trestným rozkazom Okresného súdu Bardejov zo dňa 20. novembra 2008 č.k. 2T 195/2008-177 bola s uplatneným nárokom na náhradu škody odkázaná na konanie vo veciach občianskoprávných. To znamená, že riadnym a včasným uplatnením nároku v trestnom konaní došlo k prerušeniu plynutia premlčacej doby od uplatnenia nároku do právoplatného skončenia trestného konania, teda do právoplatnosti trestného rozkazu t.j. do dňa 12. decembra 2008. Vzhľadom na to, že nárok bol v občianskoprávnom konaní uplatnený podaním žaloby na súd dňa 30. mája 2011, žaloba bola podaná včas v trojročnej všeobecnej premlčacej dobe. Pokiaľ ide o námietku žalovanej 2/, že vo vzťahu k nej premlčacia doba nebola prerušená, a teda nemohla ani spočívať, odvolací súd poukázal na ustanovenie § 15 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z., v zmysle ktorého na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi platí rovnaká úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila. V

tejto súvislosti odvolací súd poukázal aj na to, že hoci k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcov došlo dňa 19. februára 2008, zo žiadnych skutočností, ktoré sú obsahom trestného spisu Okresného súdu Bardejov sp. zn. 2T 195/2008 nebolo možné zistiť, u ktorého z poisťovateľov mala žalovaná 1/ uzatvorené povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, a teda zo strany žalobkyne 1/ ani nebolo objektívne možné zistiť voči ktorému konkrétnemu poisťovateľovi má takýto nárok uplatniť. S ohľadom vyššie uvedené, ako aj extenzívny výklad pojmu škoda, ktorý zodpovedá eurokonformnému výkladu citovaného zákona, mal odvolací súd za to, že predmetná námietka žalovanej 2/ nie je dôvodná.

2. 2. V súvislosti s výškou priznanej nemajetkovej ujmy odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie pri určení výšky nemajetkovej ujmy správne prihliadol aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, a teda že ujma bola žalovanou 1/ spôsobená z nedbanlivosti, za nepriaznivých poveternostných podmienok (zľadovatelá vozovka). Rovnako náležite zohľadnil aj okolnosti na strane poškodeného Jana Hrica, a teda ľahký stupeň jeho opilsti a nepripútanie bezpečnostným pásom, ktoré ako naznačuje znalecký posudok, mohli tiež do istej miery prispieť k spôsobenému následku. Tieto okolnosti súd prvej inštancie posúdil dostatočne komplexne, čo v konečnom dôsledku ovplyvnilo aj ním prisúdenú výšku nemajetkovej ujmy.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 2/ (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, v ktorom žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie zmenil a žalobu voči nej zamietol.

3.1. Prípustnosť dovolania odôvodnila explicitným poukázaním na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

3.2. V odôvodnení dovolania uviedla, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za nesprávne a to ohľadom uznania jej pasívnej vecnej legitímácie v predmetnom spore (o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých po obeti dopravnej nehody). Táto nesprávnosť vychádza z absolútnej ignorácie platnej vnútroštátnej právnej úpravy, právnej teórie ako aj relevantnej a konštantnej rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. V tejto súvislosti poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. marca 2016, sp. zn. 3 Cdo 301/2012, a na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 15. mája 2017, sp. zn. 8 Cdo 219/2016, v ktorých bol opätovne konštatovaný právny záver, že poisťovateľom nesvedčí pasívna legitímácia v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv pozostalých podľa ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z. z. v spojení s ustanovením § 15 ods. 1 citovaného zákona, a to ani v čase po tom, ako Súdny dvor Európskej únie (ďalej len „ESD“)

vydal dňa 24. októbra 2013 rozsudok C-22/12 vo veci Haasová (ďalej len „Rozsudok ESD“). Prvoinštančný i odvolací súd sa podľa nej pokúšajú údajným eurokomformným a extenzívnym výkladom pojmu škoda dosiahnuť cieľ nie iný, ako priznať smerniciam EÚ priamy účinok vo vzťahu k nej a de facto tak prostredníctvom súdnej moci ad hoc nahraďiť činnosť zákonodarnej moci.

3.3. Dovolateľka ďalej v dovolaní namietala, že súd prvej inštancie i odvolací súd sa rovnako nesprávne a neadekvátne vysporiadali aj s ňou vznesenou námietkou premlčania nárokov žalobcov a to aj napriek skutočnosti, že poukazovala na relevantnú rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Ohľadne premlčania vo vzťahu k nej má za to, že odvolací súd pri svojom právnom názore odkazujúc na § 15 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. a konštatovaní o údajnej objektívnej nemožnosti žalobkyne 1/ poznať konkrétneho poisťovateľa, proti ktorému by svoje nároky mohla uplatniť v čase po dopravnej nehode, sa len pokúsil „zhojiť“ právny záver vyslovený súdom prvej inštancie. Podľa jej názoru odvolací súd opomenul zohľadniť, že aj keď je pravdou, že v zmysle § 15 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. na premlčanie priamych nárokov poškodených proti poisťovateľovi platí rovnaká právna úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila, ale uvedené sa týka výlučne dĺžky premlčacej doby ako takej. Obidva súdy opomenuli, že priamy nárok poškodených proti poisťovateľovi je de iure nárok samostatný a z iného právneho dôvodu, ako nárok smerujúci proti žalovanej 1/. Z toho dôvodu nie je možné vo vzťahu k nej (žalovanej 2/) hovoriť o spočívaní premlčacej doby v dôsledku uplatnenia škodových nárokov v rámci trestného konania vedeného výlučne proti žalovanej 1/. Tvrdenie odvolacieho súdu o údajnej objektívnej nemožnosti zo strany žalobkyne 1/ vedieť, kto bol poisťovateľom predmetného vozidla, je nepravdivé a zavádzajúce, nakoľko daná informácia je verejne dostupná na webom sídle kancelárie poisťovateľov pri zadaní EČV konkrétneho vozidla a konkrétneho dátumu.

3.4. K aplikovanému rozhodnutiu ESD odvolacím súdom dovolateľka poznamenala, že úlohou prejudiciálneho rozsudku nie je rozhodnúť spor, ale iba poskytnúť vnútroštátnemu súdu taký výklad práva Únie, ktorý mu pomôže pri jeho aplikácii. ESD vo veci zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami podal iba výklad smerníc zaoberajúcich sa predmetnou problematikou, za žiadnych okolností však nepodal a ani nemohol podať výklad vnútroštátnych predpisov. V súvislosti s tým poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 301/2012. Vzhľadom na to je podľa nej nevyhnutné prihliadať jedine na vnútroštátnu právnu úpravu a (česko) slovenskú judikatúru, v ktorej je za súčasného stavu nesporne a jednoznačne vyriešená otázka diferenciacie pojmov náhrady škody a nemajetkovej ujmy. Právna úprava rozsahu poistenia zodpovednosti za škodu v ustanovení § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. podáva taxatívny výpočet prípadov, ktoré podliehajú poistnému krytiu plne v zhode s právnou úpravou spôsobu a rozsahu náhrady škody v Občianskom zákonníku v ustanoveniach § 442 a nasl., vrátane § 444. Pod takto vymedzenú škodu zákon č. 381/2001 Z. z. neumožňuje subsumovať náhradu nemajetkovej ujmy vyplývajúcu z § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pokiaľ sa tak poistený s poisťovňou nedohodne v poistnej zmluve. Žalovaná 2/ ďalej upozornila na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 176/2012, zverejnený v Zbierke stanovísk NS a súdov SR č 9/2014 pod číslom 127, t.j. R 127/2014, v ktorom sa uvádza, že platná právna úprava dôsledne rozlišuje medzi právom na ochranu osobnosti upraveným v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka a právom na náhradu škody. Medzi týmito inštitútmi je pojmová aj obsahová odlišnosť, ktoré sú podmienené rôznou sférou ochrany zabezpečovanej Občianskym zákonníkom. Odvolací súd sa teda svojim rozhodnutím odchyľil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Pri opakovanom konštatovaní Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o nemožnosti zahrnúť pod pojem škody na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z. z. aj nemajetkovú ujmu podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, nie je možné aby bola v takýchto sporoch pasívne legitimovaná. Keďže od roku 2001 nedošlo k žiadnej zmene relevantnej vnútroštátnej právnej úpravy, nie je ani v čase po Rozsudku ESD absolútne legitímny dôvod na zmenu výkladu príslušných zákonných ustanovení a ad hoc rozširovanie účelu zákona č. 381/2001 Z. z. a jeho cieľov oproti tým, ktoré boli celkom jednoznačne a nesporne zamýšľané a stanovené samotným zákonodarcom. Súd členského štátu EÚ nemôže smernice EÚ vykladať v rozpore s vnútroštátnym právom, smernica nemôže mať nikdy horizontálny ani obrátený vertikálny priamy účinok.

4. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu žalovanej 2/ uviedli, že vo veci posúdenia otázky premlčania nároku vo vzťahu k žalovanej 2/ sa stotožňujú s právnym názorom odvolacieho súdu. Poukázali na to že podľa § 15 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi platí rovnaká právna úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila. Vo vzťahu k otázke vnútroštátnej právnej úpravy poukázali na argumentáciu vlády SR vychádzajúcu z Uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 168/2009, ktorá bola zohľadnená Súdny dvorom EÚ a aj s ohľadom na ňu Súdny dvor EÚ záväzne vykonal výklad, že pod pojem ujma na zdraví, ktorý používa čl. 1. smernice je potrebné subsumovať tiež náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá vznikla pozostalým v súvislosti so smrťou blízkej osoby spôsobenou prevádzkou motorového vozidla. Nevyhnutnosť extenzívneho výkladu pojmu škoda na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z. z., ktorý má zahrnúť aj imateriálnu ujmu, odôvodňoval Súdny dvor EÚ účelom smernice, ktorým je posilnenie ochrany pozostalých. V tejto súvislosti poukázali aj na znenie tlačového komuniké č. 144/13 zo dňa 24. októbra 2013 (týkajúce sa veci Haasová), v ktorom je uvedené, že ak vnútroštátne právo umožňuje rodinným príslušníkom obete dopravnej nehody požadovať náhradu utrpenej nemajetkovej ujmy, náhrada tejto ujmy musí byť krytá povinným zmluvným poistením motorového vozidla. V takom prípade sa minimálne poistné krytie upravené právom Únie pre prípad ujmy na zdraví uplatní aj na nemajetkovú ujmu. Žalobcovia sa nestotožnili ani s názorom žalovanej 2/ uvedeným v dovolaní, že súdy sa údajným eurokomfortným a extenzívnym výkladom pojmu škoda snažili dosiahnuť to, aby smerniciam EÚ bol priznaný priamy účinok vo vzťahu nej (žalovanej 2/) a tým de facto prostredníctvom súdnej moci ad hoc nahradiť činnosť zákonodarnej moci, z dôvodu, že Európsky Súdny dvor jasne deklaruje svoj postoj v prípade povinnosti krytia poistením zodpovednosti za škodu. Rozhodnutie odvolacieho súdu považujú aj po tejto stránke za správne a to poukazujúc na výsledok prejudiciálneho konania vo veci Haasová, ako aj vo vzťahu k posúdeniu nemajetkovej ujmy a príčinnej súvislosti.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ event. „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej 2/ je v časti neprípustné a v časti prípustné a dôvodné, a preto rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti týkajúcej sa žalovanej 2/ zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

6. V danom prípade dovolateľka vymedzila prípustnosť dovolania explicitným poukázaním na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, ale vychádzajúc z obsahu dovolania (podľa článku 11 ods. 1 Základných princípov CSP a ustanovenia § 124 ods. 1 CSP) možno konštatovať, že de facto vymedzila prípustnosť dovolania i podľa ustanovenia ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

7. Aby na základe dovolania podaného v zmysle § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP.

8. Ak nemá dovolanie, prípustnosť ktorého strana sporu vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP vykazovať nedostatky, ktoré by v konečnom dôsledku viedli k znemožneniu meritórnemu dovolaciemu prieskumu a odmietnutiu dovolania podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa v dovolaní vysvetliť, o ktorú z možností uvedených v ustanoveniach v § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 206/2017, 1 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 89/2017, 7 Cdo 20/2017, 8 Cdo 186/2016).

9. Ako už bolo uvedené, v danom prípade dovolateľka vymedzila prípustnosť dovolania poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi ešte nebola vyriešená.

10. Pre všetky procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku v dovolaní zadefinuje a špecifikuje. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

11. Právnu úpravou dovolania v Civilnom sporovom poriadku sa sleduje náprava nesprávností v individuálnom spore dovolateľa, ale tiež dosiahnutie cieľov významných z hľadiska celkového rozhodovania všeobecných súdov Slovenskej republiky. Ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ CSP sa takto sleduje zámer minimalizovať nežiaduce odklony rozhodnutí odvolacích súdov od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a tým prispieť k ich jednotnému rozhodovaniu. Účelom ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je dosiahnuť vyriešenie dosiaľ ešte nevyriešenej právnej otázky a prispieť k vytvoreniu ustálenej rozhodovacej praxe.

12. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP má tiež osobitný význam korelačný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou dovolacieho súdu“. Najvyšší súd už

v niektorých rozhodnutiach uviedol, že „ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu vyjadrujú predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali“ (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 21/2017 a tiež 6 Cdo 129/2017).

13. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej dovolací súd už určitú právnu otázku vyriešil, rozhodovanie jeho senátov sa ustálilo na zvolenom riešení tejto otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 6/2017 (podobne tiež napríklad v rozhodnutiach sp. zn. 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 95/2017 a 7 Cdo 140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“.

13.1. Otázkou relevantnou v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je právna otázka, ktorá ešte nebola riešená dovolacími senátmi najvyššieho súdu, takže vo vzťahu k nej sa ani nemohla vytvoriť a ustáliť rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ podať svoje vysvetlenie, ako mala byť táto otázka správne riešená.

14.1.1. Z obsahu dovolania (podľa článku 11 ods. 1 Základných princípov CSP a ustanovenia § 124 ods. 1 CSP) možno konštatovať, že dovolateľka prípustnosť dovolania vyodeného z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP odôvodnila tým, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu i rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia otázky, (i) či škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla (podrobnejšiu argumentáciu dovolateľky vid' v bode 3. 5. odôvodnenia), a aj otázky, (ii) či ako poisťovateľ (t. j. poisťovňa, s ktorou mala žalovaná 1/ dojednané poistenie zodpovednosti podľa zákona č. 381/2001 Z. z.) je pasívne vecne legitimovaná v spore o náhradu nemajetkovej ujmy spočívajúcej v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla (podrobnejšiu argumentáciu dovolateľky vid' v bode 3. 3. odôvodnenia). V súvislosti s týmito dovolacími námietkami dovolací súd poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. júla 2017 sp. zn. 6 MCdo 1/2016, ktorý bol publikovaný v Zbierke stanovísk a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky R 8/2018 pod č. 61 s právnou vetou: „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná.“ V odôvodnení uvedeného rozhodnutia bolo konštatované:

„Pre posúdenie otázky pasívnej legitimácie poisťovne je rozhodujúce riešenie otázky, čo treba rozumieť pod pojmom škoda (použitým v zákone č. 381/2001 Z. z.). Pre účely tohto zákona treba pojem škoda vykladať extenzívne v tom zmysle, že tento pojem zahŕňa aj nemajetkovú ujmu, ktorej náhrada patrí pozostalým (po blízkej osobe, usmrtenej pri dopravnej nehode v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla) z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv, spočívajúci v zásahu do ich práva na súkromný a rodinný život. Účelom poistenia za škody spôsobené prevádzkou motorových vozidiel je zmierniť dôsledky škôd, ku ktorým došlo v súvislosti s touto prevádzkou. Aj podľa dôvodovej správy k zodpovednostnému zákonu je usmrtenie pri dopravnej nehode najzávažnejším

dôsledkom tejto udalosti. Pokiaľ podľa súdnej praxe usmrtenie pri dopravnej nehode vyvoláva nielen občianskoprávnú zodpovednosť za škodu, ale aj občianskoprávnú zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv, musí byť aj táto zodpovednosť predmetom poistného krytia.

Ak by mal platiť výklad pojmu škoda vychádzajúci z textu zákona č. 381/2001 Z. z. (gramatický výklad), resp. výklad vychádzajúci výlučne z ustanovení Občianskeho zákonníka o zodpovednosti za škodu, teda ak by náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých nemala byť predmetom poistného krytia, prinášalo by to značné majetkové riziko subjektov zodpovedajúcich za takúto nemajetkovú ujmu, ktoré by v individuálnych prípadoch mohlo viesť aj k ich bankrotu. Zároveň by to však mohlo znamenať aj neistotu pozostalých v tom smere, či im prisúdená náhrada bude aj skutočne poskytnutá, resp. riziko, že v prípadoch insolvenčnej (platobnej neschopnosti) zodpovedného subjektu táto nebude vymožiteľná. Neprijateľnosť týchto dôsledkov vyžaduje extenzívnu interpretáciu pojmu škoda pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. tak, že doň patrí aj náhrada nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv pozostalých a teda že aj táto náhrada je predmetom poistného krytia. Pri výklade a aplikácii právnych predpisov totiž nemožno opomíňať ich účel a zmysel, pričom platí, že súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale sa od neho smie (a dokonca musí) odchýliť, ak to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť a pod.

Pri výklade pojmu škoda pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve. Zodpovednostný zákon bol totiž výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené t. č. platnou Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa termíny „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“. Komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú aj nemajetkovú (tu por. napr. rozsudok SD EÚ zo 6. mája 2010 vo veci C-63/09 Axel Walz proti Clickair SA).“

14.1.2. V konečnom dôsledku otázka extenzívneho výkladu pojmu „škoda“ v zákone č. 381/2001 Z. z. v kontexte nemajetkovej ujmy bola podrobená i prieskumu zo strany Ústavného súdu Slovenskej republiky v uznesení zo dňa 11. októbra 2016 sp. zn. III. ÚS 666/2016 z odôvodnenia ktorého vyplýva právne veta, že «pojem „škoda“ použitý v zákone č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla je ústavne konformným spôsobom interpretovateľný extenzívne tak, že zahŕňa aj nemajetkovú (imateriálnu) ujmu podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti, s cieľom maximálnej možnej miery rešpektovania cieľov relevantnej únijnej regulácie.»

14.1.3. Po vydaní rozhodnutia z 31. júla 2017 sp. zn. 6 MCdo 1/2016 najvyšší súd nevydal rozhodnutie, ktoré by v porovnaní s týmto rozhodnutím bolo založené na odlišných právnych záveroch. Dovolateľkou nastolené otázky boli najvyšším súdom posudzované v súlade so závermi vyjadrenými v uvedenom rozhodnutí napríklad aj v rozhodnutiach z 27. februára 2018 sp. zn. 6 Cdo 206/2017, z 27. februára 2018 sp. zn. 6 Cdo 143/2017, zo 14. júna 2017 sp. zn. 3 MCdo 1/2016, z 29. novembra 2018 sp. zn. 6 Cdo 80/2018 a sp. zn. 8 Cdo 6/2018 z 27. septembra 2018. Tieto rozhodnutia aktuálne považuje dovolací súd za rozhodnutia, ktoré predstavujú ustálenú rozhodovaciu prax v riešení otázky pasívnej legitímácie poisťovne v spore o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých obeť dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, od ktorej sa odvolací súd v tomto spore neodklonil.

14.1.4. Uvedenými rozhodnutiami bol zároveň prekonaný právny názor uvedený v rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 168/2009, 4 Cdo 139/2011, 8 Cdo 219/2016, 3 Cdo 176/2012 a sp. zn. 3 Cdo 301/2012, na ktoré poukazovala dovolateľka v dovolaní.

14.1.5. Z uvedeného vyplýva, že v dovolateľkou vymedzených otázkach (špecifikovaných v bode 14.1.1. odôvodnenia) nedošlo zo strany odvolacieho súdu k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a preto ohľadom vyššie uvedených právnych otázok nebol splnený predpoklad prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, t. j. odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

14.1.6. Len pre úplnosť dovolací súd uvádza, že právny názor uvedený v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. júla 2017 sp. zn. 6 MCdo 1/2016, ktorý bol publikovaný v Zbierke stanovísk a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky R 8/2018 pod č. 61 je potrebné aplikovať aj na daný prípad.

Dovolací súd totiž už v niektorých svojich skorších rozhodnutiach (8 MCdo 4/2014, 3 Cdo 233/2015, 3 Cdo 223/2016) vyjadril právny názor, podľa ktorého nový (judikatúrou nanovo, prípadne inak formulovaný) právny názor sa aplikuje aj do minulosti (retrospektívne). Vychádza sa z prevažujúceho prístupu, že súd právo netvorí, ale iba nachádza. Pokiaľ dôjde k zmene judikatúry bez zmeny právnej normy, nejde o zmenu právneho pravidla; ide o tú istú normu, iba je nanovo vyjadrený jej obsah. Z toho vyplýva, že účinky zmeny judikatúry nemožno obmedziť len do budúcnosti. Súd, ktorý rozhoduje po zmene judikatúry, nemôže vedome aplikovať nesprávny, judikatúrou už prekonaný názor. Nový právny názor je vzhľadom na to potrebné aplikovať aj na všetky už prebiehajúce konania. Tým sa prípustné retrospektívne pôsobenie zmeny judikatúry líši od neprípustného retroaktívneho pôsobenia právnych noriem.

15. Ako už bolo uvedené (viď bod 3.4. odôvodnenia), dovolateľka v dovolaní namietala, že súd prvej inštancie i odvolací súd sa nesprávne a neadekvátne vysporiadali aj s ňou vznesenou námietkou premlčania nárokov žalobcov uplatnených vo vzťahu k nej, pričom konštatovala, že odvolací súd opomenul zohľadniť, že aj keď je pravdou, že v zmysle § 15 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. na premlčanie priamych nárokov poškodených proti poisťovateľovi platí rovnaká právna úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila, ale táto úprava sa týka výlučne dĺžky premlčacej doby ako takej. V tejto súvislosti konštatovala, že priamy nárok poškodených proti poisťovateľovi je de iure nárok samostatný a z iného právneho dôvodu, ako nárok smerujúci proti žalovanej 1/. Z toho dôvodu nie je možné vo vzťahu k nej (žalovanej 2/) hovoriť o spočívání premlčacej doby v dôsledku uplatnenia škodových nárokov v rámci trestného konania vedeného výlučne proti žalovanej 1/.

15.1. I keď dovolateľka (i) túto dovoláciu námietku formálne zahrnula pod uplatňovanú prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, vychádzajúc z obsahu dovolania (podľa článku 11 ods. 1 Základných princípov CSP a ustanovenia § 124 ods. 1 CSP), najmä zo skutočnosti, že v súvislosti s touto dovolacou námietkou nepoukázala na žiadne konkrétne rozhodnutia, ktoré by mali predstavovať ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu od ktorej sa odvolací súd v tejto otázke odklonil, možno konštatovať, že v tejto časti dovolania de facto vymedzila prípustnosť dovolania podľa ustanovenia ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, teda, že rozhodovanie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená. Z obsahu dovolania možno vyvodiť, že tou otázkou je, či v prípade ak si poškodená osoba (pozostalý po blízkej osobe, usmrtenej pri dopravnej nehode v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla) uplatní v trestnom konaní (v rámci tzv. adhézneho konania) nárok na náhradu škody, eventuálne nemajetkovej ujmy voči osobe, ktorá škodu spôsobila, dôjde k spočívání (dočasnému zastaveniu) plynutia premlčacej doby počas trvania trestného konania i voči poisťovateľovi (poisťovní) osoby, ktorá škodu spôsobila (škodcovi). Ako vyplýva z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, poukázal na ustanovenie § 15 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z., v ktorom je uvedené, že na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi platí rovnaká úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila, teda z tohto ustanovenia de facto vyvodil záver (totožný so záverom súdu prvej inštancie), že pokiaľ počas trvania predmetného trestného konania došlo k spočívání premlčacej doby voči žalovanej 1/ (osobe, ktorá škodu spôsobila), v zmysle uvedeného ustanovenia došlo k spočívání premlčacej doby i vo vzťahu k žalovanej 2/ (dovolateľke), t.j. voči poisťovateľovi (poisťovní) osoby, ktorá škodu spôsobila.

15.2. Dovolací súd zastáva názor, že uvedená interpretácia ustanovenia § 15 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. a z nej vyodený právny záver je nesprávny. Toto ustanovenie (ktoré má charakter *lex specialis*) je potrebné vykladať tak, že na premlčanie nároku na náhradu škody, a ako vyplýva z vyššie uvedeného odôvodnenia (bod 14 odôvodnenia) i na premlčanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy platí rovnaká právna úprava vo vzťahu k osobe, ktorá škodu spôsobila (škodcovi) i vo vzťahu k poisťovateľovi (poisťovní) tejto osoby a to v tom smere, že vo vzťahu k obidvom subjektom sa aplikuje právna úprava premlčania vyplývajúca z ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka (ktorá má charakter *lex generalis*), podľa ktorej sa toto právo premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe, pretože právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, je právom majetkovej povahy (viď napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. novembra 2012 sp. zn. 2 Cdo 194/2011, publikovaný pod R 58/2014, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 17. februára 2011 sp. zn. 5 Cdo 265/2009, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 17. februára 2017, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. novembra 2017 sp. zn. 8 Cdo 24/2017, ale i uznesenie Ústavného súdu

Slovenskej republiky z 23. septembra 2013, sp. zn. IV. ÚS 542/2013-18). Inak povedané, uvedené ustanovenie upravuje (iba) to, že vo vzťahu k obidvom subjektom sa uplatňuje rovnaká právna úprava dĺžky premlčacej doby, ale v žiadnom prípade ho nemožno interpretovať tak, že napr. eventuálne spočítanie plynutia premlčacej doby týkajúce sa jedného subjektu predstavuje automaticky spočítanie plynutia premlčacej doby týkajúce sa druhého subjektu. Objektívne môže nastať situácia (ako v prejednávanej spore), keď si poškodený (resp. poškodení) uplatnil (uplatnili) nárok v trestnom konaní voči osobe, ktorá škodu spôsobila (škodcoví) a teda v takom prípade logicky dôjde k spočítaniu premlčacej doby (len) vo vzťahu k tejto osobe.

16. Z uvedeného vyplýva, že rozhodnutie odvolacieho súdu vo vzťahu k žalovanej 2/ (dovolatelke) vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci v zásadnej právnej otázke pre správne rozhodnutie (špecifikovanej v bode 15.2. odôvodnenia), pričom išlo o právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola riešená, a teda v tejto časti dovolania bola daná nielen prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods.1 písm. b/ CSP, ale aj jeho dôvodnosť.

17. Z uvedených dôvodov dovolaciemu súdu neostala iná možnosť, ako rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti týkajúcej sa žalovanej 2/ zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a v rozsahu zrušenia vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

18. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom odvolacieho súdu (§ 455 CSP).

19. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok